

РОЗВИТОК ФРАНЧАЙЗИНГУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ МАСШТАБУВАННЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті досліджено роль франчайзингу як інструменту масштабування бізнесу в умовах глобалізації. Франчайзинг дозволяє компаніям швидко розширювати свою присутність на міжнародних ринках, використовуючи переваги впізнаваного бренду та ефективно адаптуючись до локальних умов за допомогою франчайзі, які добре знайомі з особливостями місцевих ринків. Розглянуто ключові фактори, що сприяють зростанню франчайзингу, такі як глобалізація економіки і цифрова трансформація. Також аналізуються основні виклики, з якими стикаються франчайзери на українському ринку, зокрема, недостатня державна підтримка та обмеження в доступі до фінансових ресурсів. Автори наголошують на важливості розробки державних механізмів для підтримки франчайзингу, що допоможе зміцнити позиції малих і середніх підприємств у цьому секторі. Дослідження доповнено прикладами успішних франчайзингових моделей, що свідчать про їхню гнучкість і здатність адаптуватися до глобальних та локальних змін.

Ключові слова: франчайзинг, масштабування бізнесу, глобалізація, міжнародні ринки, український франчайзинговий ринок, державна підтримка підприємництва франчайзингових моделей.

Abstract

The article examines the role of franchising as a tool for scaling business in the context of globalization. Franchising allows companies to rapidly expand their presence in international markets, taking advantage of a recognizable brand and effectively adapting to local conditions with the help of franchisees who are well acquainted with the peculiarities of local markets. The key factors driving the growth of franchising, such as economic globalization and digital transformation. The authors also analyze the main challenges faced by franchisors in the Ukrainian market, in particular, insufficient government support and restrictions on access to financial resources. The authors emphasize the importance of developing state mechanisms to support franchising, which will help strengthen the position of small and medium-sized enterprises in this sector. The study is complemented by examples of successful franchise models that demonstrate their flexibility and ability to adapt to global and local changes.

Keywords: franchising, business scaling, globalization, international markets, Ukrainian franchise market, state support for franchise models.

Вступ

У сучасних умовах глобалізації франчайзинг виступає одним з найефективніших механізмів швидкого виходу на нові ринки та масштабування бізнесу. Модель франчайзингу дає змогу підприємствам мінімізувати ризики, пов'язані з географічною експансією, та скористатися перевагами локальної адаптації.

Мета роботи полягає в аналізі основних переваг та викликів франчайзингу як інструменту масштабування бізнесу в умовах глобалізації, визначення факторів, що сприяють його розвитку, та запропонувати рекомендації щодо адаптації франчайзингових моделей в українських реаліях. У роботі також досліджується вплив цифрової трансформації та екологічних трендів на франчайзинговий бізнес і оцінюються перспективи його розвитку в Україні.

Результати дослідження

Завдяки франчайзингу бізнес отримує можливість розширювати свою присутність на міжнародних ринках, забезпечуючи при цьому контроль якості, збереження репутації бренду та стандартизацію бізнес-процесів. Франчайзинг допомагає залучати місцевих підприємців як партнерів, що сприяє ефективній інтеграції в інші культурні та економічні середовища.

Розвитку франчайзингу в умовах глобалізації сприяє зростання міжнародної мобільності капіталу та інвестицій, поширення технологій, які полегшують управління франчайзинговими мережами на міжнародному рівні, зміни у споживчих перевагах, що формують попит на глобальні бренди з локальним обслуговуванням.

Попри всі переваги франчайзинг має виклики глобалізації для бізнесу такі як: зіткнення з культурними відмінностями, різницею у правових та регуляторних умовах, що може впливати на дотримання стандартів якості та захист інтелектуальної власності. Важливим стає питання гнучкості бізнес-моделі, щоб відповідати місцевим вимогам і водночас зберігати ідентичність бренду.

Прикладами успішних франчайзингових моделей на глобальному ринку є міжнародні франчайзингові мережі такі як, (McDonald's, Starbucks) - ці приклади показують важливість стандартизації операційних процесів і водночас адаптації продуктів до локальних уподобань.

В Україні спостерігається зростання інтересу до франчайзингових моделей, особливо в сегменті малого та середнього бізнесу. Міжнародні франчайзингові мережі все частіше розглядають Україну як перспективний ринок, зокрема в сегментах громадського харчування, роздрібної торгівлі та послуг. Рис.1.

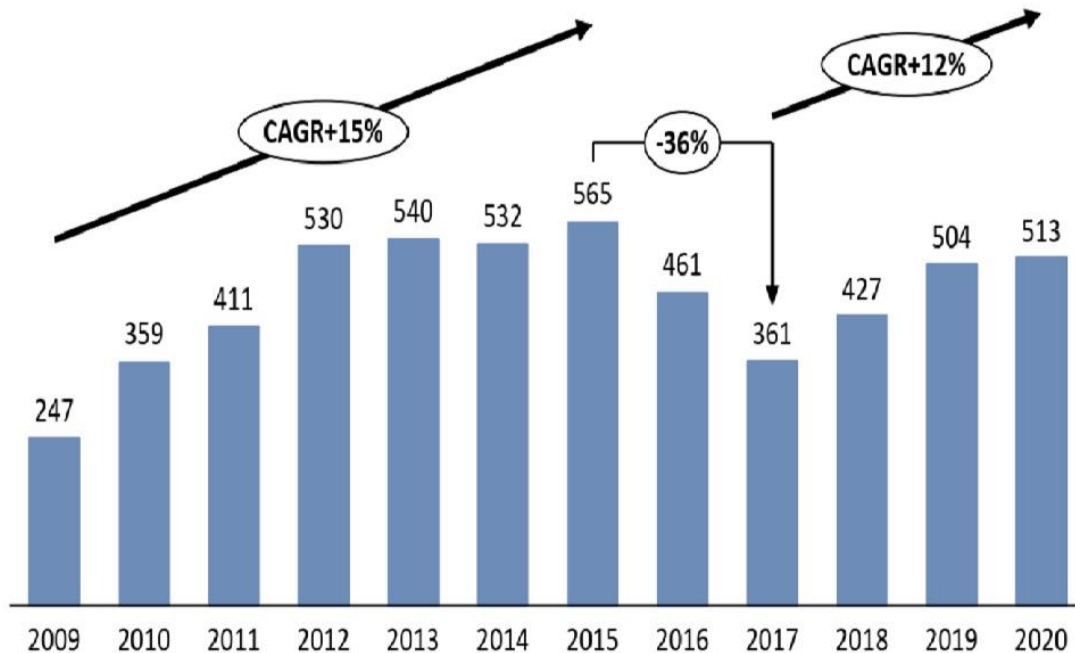

Рис.1 Графік розвитку франчайзингових моделей 2009-2020 рік

Глобалізація виступає каталізатором розвитку франчайзингу що дає змогу прискорити розвиток бізнесу, забезпечуючи компаніям можливості для виходу на міжнародні ринки та адаптації до різних економічних умов. Франчайзинг дозволяє швидко поширювати бізнес-модель, використовуючи переваги відомого бренду та забезпечуючи локальну адаптацію через франчайзі, що знають місцевий ринок. [2]

Цифрова трансформація є невід'ємною частиною розвитку франчайзингу. Використання онлайн-інструментів і цифрових ресурсів сприяє підвищенню конкурентоспроможності франчайзингових мереж, особливо у логістиці.

Прикладом успішного масштабування українського бізнесу за кордон є компанія «Нова Пошта», яка розпочала міжнародну діяльність у 2014 році, відкривши своє перше представництво в Молдові. У травні 2022 року компанія вийшла на ринки інших європейських країн під брендом Nova Post. Сьогодні Nova Post працює в 14 країнах ЄС, а в липні цього року відкрило своє 100-те європейське відділення у Франції. Закордонні офіси компанії надають послуги приватним клієнтам і бізнесу, забезпечуючи доставку між Україною та Європою, а також внутрішньоєвропейську логістику.

За словами директора з розвитку міжнародних ринків Андрія Григорова, головними викликами для компанії стали юридичні питання, зокрема отримання ліцензій, реєстрація та відкриття банківських рахунків. Додаткові труднощі виникли при пошуку приміщень, оскільки багато європейських будівель є історичними пам'ятками, що обмежує можливості їх перепланування. [3]

Основні проблеми розвитку франчайзингу в Україні включають недостатню державну підтримку та складності з фінансуванням для малих і середніх підприємств. Існує потреба в нових механізмах державного сприяння, що допоможуть знизити фінансові бар'єри для місцевих підприємців та сприяти розвитку вітчизняних франшиз. Також варто доопрацювати законодавство, що стосується поняття (франчайзинг), хоча його ідентифікують як «комерційну концесію», необхідна подальша реалізація антикорупційної реформи, а також активізація боротьби з тінізацією економіки. [4]

Висновки

Франчайзинг як інструмент масштабування в умовах глобалізації сприяє розширенню бізнесу на нові ринки з мінімізацією ризиків. Залучення місцевих підприємців у ролі франчайзі дозволяє міжнародним компаніям легше адаптуватися до специфіки локальних ринків. Розвиток франчайзингу в Україні відкриває нові можливості для малого та середнього бізнесу, який може використовувати цю модель для швидкого зростання та підвищення конкурентоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Розвиток франчайзингу в Україні. URL: <https://franchising.org.ua/?p=866> [1]
2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФРАНЧАЙЗИНГУ ЯК БІЗНЕС-СТРАТЕГІЇ 2024 ШИМКО О. В., ДЕМИДЮК С. М. URL: [Business Inform](#) [2]
3. МАШТАБУВАННЯ ФРАНШИЗ НА РИНОК ЄВРОПИ – МЕЙНСТРИМ ЧИ НЕОБХІДНІСТЬ? URL: <https://franchisegroup.com.ua/news/masshtabuvannya-franshyz-na-rynok-yevropy-mejnstrym-chy-neobhidnist-dosvid-sushi-story/> [3]
4. РОЗВИТОК ФРАНЧАЙЗИНГУ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ 2017 Таїсія Лазоренко, Аліна Фролова. URL: [Socio-Economic Issues Journal](#) [4]

Автор: Назаров Володимир Ігорович студент ВНТУ факультету ФМІБ групи П-22б м. Вінниця nazarovv935@gmail.com

Науковий керівник: к.е.н., доц. Пілявоз Т.М.

Author: Nazarov Volodymyr Ihorovych student of the Faculty of FMIB, group P-22b, Vinnytsia, Ukraine. nazarovv935@gmail.com

Supervisor: PhD in Economics, Associate Professor Pilyavoz T.M. VNTU, Vinnytsia